

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

DOI [https://doi.org/10.32405/2522-9931/2522-9958-2020-11\(40\)-165-178](https://doi.org/10.32405/2522-9931/2522-9958-2020-11(40)-165-178)
УДК 351:851:37

Діденко Ніна Григорівна,

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та
адміністрування Інституту підготовки кадрів
Державної служби зайнятості України.

Київ, Україна.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7365-9370>

ngdidenko58@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗМІСТУ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто окремі питання формування державної освітньої політики щодо змісту діяльності викладачів в контексті модернізації вищої освіти, що передбачає урахування міжнародного досвіду та участі України в Європейському просторі вищої освіти і наукових досліджень.

Визначено, що державна освітня політика щодо змісту діяльності викладачів вищої школи формується наразі, під впливом наступних факторів: зв'язок підвищення якості вищої освіти з компетентністю професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти (ЗВО); посилення конкурентної боротьби на ринку освітніх послуг і ринку праці, що впливає на зростання конкуренції між викладачами; умови для професійного розвитку професорсько-викладацького складу; нові вимоги до змісту діяльності викладачів з боку студентів.

Розглянуто досвід європейських країн, де розвиток персоналу вищих закладів освіти розглядається важливим фактором діяльності та престижності закладу освіти. Запропоновано, враховуючи глобальні освітні тренди, створення можливостей для професійного розвитку професорсько-викладацького складу за певними напрямками.

Визначено критерії оцінювання діяльності професорсько-викладацького складу, проаналізовано нові вимоги до викладачів з боку студентів.

Доведено, що трансформаційні напрями державної освітньої політики, спрямовані на якісне оновлення освіти, передбачають у змісті діяльності викладача підвищення орієнтації освітнього процесу на активне засвоєння знань, умінь і навичок тими, хто

навчається, виховання у них здатності до формування власної думки, відкритого, самостійного, творчого мислення. Такий підхід можливий за умов досягнення оптимального співвідношення між чисельністю викладачів та студентів, оптимізації набору дисциплін, міждисциплінарності, тісного зв'язку дисциплін із соціально-економічними, політичними та глобальними проблемами.

Наголошено на актуальності впровадження в навчанні студентів як дорослих людей андрагогічних принципів, які надають можливості формувати знання під реальні потреби і проблеми, що виникають у практичній діяльності.

Ключові слова: державна освітня політика; зміст діяльності викладача; модернізація вищої освіти; якість освіти; професійна компетентність; професійний розвиток; андрагогіка.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Як свідчить аналіз сучасних освітніх трендів, в умовах постіндустріального, інформаційного суспільства нові вимоги до рівня кваліфікації випускників зумовлюють зміну ролі викладача вищої школи від трансляції знань до створення умов, в яких когнітивні здібності студента розвиваються та поглиблюються в рамках індивідуальної освітньої траєкторії, через самостійну пізнавальну діяльність, яка організується під впливом викладача.

Компетентність викладача вищої освіти є важливим фактором зростання людського капіталу кожної країни, тому слід звернути увагу на актуальність впровадження в освітній діяльності методів і технологій навчання, які сприятимуть формуванню у майбутніх фахівців топ-10 компетенцій, сформульованих на Всесвітньому економічному форумі 2016 р. у доповіді «Майбутнє професій»: 1) комплексне багаторівневе вирішення проблем (complex problem solving); 2) критичне мислення (critical thinking); 3) креативність у широкому сенсі (creativity); 4) уміння керувати людьми (people management); 5) взаємодія з людьми (coordinating with others); 6) емоційний інтелект (emotional intelligence); 7) оцінка та прийняття рішень (judgment and decision-making); 8) орієнтація на послуги, або клієнтоорієнтованість (service orientation); 9) уміння вести переговори (negotiation), тобто готовність до обговорення, спрямованого на досягнення угоди (discussion aimed at reaching an agreement); 10) когнітивна гнучкість (cognitive flexibility) [9].

В процедурах атестації та акредитації зарубіжних університетів оцінювання кваліфікації професорсько-викладацького складу розглядається як одна з найважливіших ознак якості навчання в

університеті та його престижності. Відповідно, в процесі оцінювання викладача вивчаються такі аспекти як: уміння організувати освітній процес, володіти методами викладання, мати високий рівень комунікативної культури, уміти взаємодіяти зі студентами в процесі пізнавальної діяльності, мати науково-дослідницькі навички та особисті наукові здобутки.

Застосування таких критеріїв має значення не тільки для окремого закладу вищої освіти, але і для формування освітньої політики держави, яка є головним регулятором процесів відтворення освітнього потенціалу суспільства і впливає на ці процеси на законодавчому, організаційному рівнях. Лише збалансована та виважена державна політика щодо розвитку якісного викладацького складу вишів може забезпечити збереження та зміцнення освітньої галузі на підставі врахування загальнонаціональних інтересів та глобальних освітніх трендів. Отже, дослідження державної освітньої політики щодо змісту діяльності викладача вищої школи в контексті змін у сфері вищої освіти має багатоаспектний характер і є актуальним в умовах модернізації освітньої галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню державної освітньої політики присвятили свої праці такі науковці, як В. Андрущенко, В. Астахова, С. Квіт, В. Кремень, В. Куценко, М. Степко та інші, в яких розглядається сутність державної освітньої політики та визначаються деякі напрями її модернізації.

Питання трансформації ролі і місця викладача вищої школи на міжнародному рівні відображені в таких документах як: Рекомендації щодо ключових компетенцій для навчання упродовж життя Комісії Європейського парламенту та Ради ЄС (Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning), Рекомендація про статус викладацьких кадрів установ вищої освіти, прийнята 11 листопада 1997 р. на Генеральній конференції ЮНЕСКО, Ічхонська Декларація Всесвітнього освітнього форуму «Освіта до 2030 року: на шляху до інклюзивної і справедливому якісної освіти і навчання протягом усього життя для всіх» 2015 р. та ін. Особливу увагу цим питанням приділено в рамках формування Європейського простору вищої освіти та наукових досліджень, в документах національного освітнього законодавства, зокрема у новій редакції Закону України «Про вищу освіту», проекті професійного стандарту науково-педагогічного працівника тощо.

Серед наукових праць, присвячених теоретичним та технологічним основам діяльності викладача вищої школи, на особливу увагу заслуговують праці Т. Борової, О. Гури, С. Калашнікової, В. Лозової, С. Сисоєвої, Т. Сущенко, Г. Хоружого та ін.

Вважаємо, що зміни, які відбуваються в глобальній освіті, завдяки переходу до Індустрії 4,0, цифровізації суспільного життя, змінам на ринку праці зумовлюють суттєві зміни у державній освітній політиці у частині визначення нового статусу і ролі викладацьких кадрів, що зумовило мету даного дослідження.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає у визначенні нового статусу і ролі викладацьких кадрів.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Державна освітня політика щодо змісту діяльності викладачів вищої школи формується наразі, на нашу думку, під впливом наступних факторів: зв'язок підвищення якості вищої освіти з компетентністю професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти (ЗВО); посилення конкурентної боротьби на ринку освітніх послуг і ринку праці, що впливає на зростання конкуренції між викладачами; умови для професійного розвитку професорсько-викладацького складу; нові вимоги до змісту діяльності викладачів з боку студентів.

Розглядаючи зв'язок підвищення якості вищої освіти з компетентністю професорсько-викладацького складу, зазначимо, що за останній час це питання є ключовим і передбачене як в умовах ліцензування і акредитації, так і проголошено основною метою підвищення якості вищої освіти. Його вирішення, як зазначається у Річному звіті Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік, полягає в тому, що «Оскільки забезпечення якості постає як завдання для цілої університетської громади та всіх структурних підрозділів ЗВО, відповідно професорсько-викладацький склад, здобувачі вищої освіти, представники адміністрації і допоміжних служб – усі розділяють відповідальність за якість університету в рамках своїх повноважень» [6, с. 77].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Отже, створюючи професійний стандарт науково-педагогічного працівника, систему навчання та планування кар'єри академічних менеджерів/управлінців різного рівня у сфері вищої освіти, як це пропонується наразі в Україні, в управлінні вищою освітою вирішуються нагальні завдання її прогресивного розвитку. Це актуалізує питання щодо умов для професійного розвитку професорсько-викладацького складу,

адже, як визначається у Річному звіті Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік, підвищення кваліфікації викладачів є інституційним обов'язком ЗВО, яке може організовуватися як самим ЗВО, так і в співпраці з іншими ЗВО, професійними вітчизняними та міжнародними [6, с. 78].

У рамках євроінтеграційного процесу Україна часто звертається до досвіду європейських країн, де розвиток персоналу вищих закладів освіти розглядається важливим фактором діяльності та престижності закладу освіти.

Так, за дослідженням Г. Хоружого, «ця діяльність охоплює підготовку і підвищення кваліфікації працівників вищого навчального закладу, розробку і здійснення стратегій організації та проведення відповідних заходів. Стратегічною метою розвитку персоналу є активність, спрямована на підготовку співробітників до майбутніх вимог і викликів. Цілями розвитку персоналу здебільшого виступають: забезпечення необхідного фахового рівня керівного складу і покриття додаткових потреб, розвиток інструментів рекрутування та кар'єрних пропозицій, пошук і підготовка молодих кадрів, пристосування до нових вимог, поліпшення і збереження фахових і особистісних кваліфікацій, поліпшення задоволеності працівників, підвищення мотивації до успішної діяльності, підвищення готовності до змін, зниження плинності кадрів, поліпшення кооперації та комунікації між співробітниками» [7, с. 250–251].

Вважаємо, що така практика має повною мірою застосовуватися в Україні, адже, як свідчать результати дослідження В. Шевченка щодо зміни змісту діяльності викладача вишу, який відбувався під час освітньої реформи у Польщі, новий образ викладача полягає у тому, що викладачі не повинні займатися передаванням формальних теорій; їхнім головним завданням є допомога студентам у самостійному здобутті професійних знань в процесі практичної діяльності; викладач повинен шукати шляхи розвитку власної рефлексивності стосовно щоденних принципів і переконань, навчання студентів та власної здатності вчитися самому [8].

На нашу думку, важливим аспектом формування нового змісту діяльності викладача у Польщі стало, як пише В. Шевченко, те, що однією з головних умов ефективної педагогічної праці та рефлексивності стало здобуття відповідних знань про освітні потреби місцевості та регіону, в якому навчальний заклад реалізує науково-дослідний і освітній процес [8].

Процес професійного розвитку професорсько-викладацького складу передбачає активну позицію самих викладачів. Г. Хоружий звертає увагу на те, що в системі європейської вищої освіти працівники визнають такі цілі розвитку персоналу, як: поліпшення і збереження фахової та

особистісної кваліфікації, активізація не використаного до цього часу потенціалу і здібностей, виконання нових та розширених завдань, розширення можливостей кар'єри та сфери діяльності, зменшення ризику втрати роботи, підвищення індивідуальної мобільності на внутрішньому та зовнішньому ринках праці, розширення шансів для самореалізації та можливостей розкриття особистості, підвищення особистого престижу, уможливлення адекватного призначення на посаду, поліпшення доходів [7, с. 251].

Разом з тим, не завжди прагнення і мотивація викладачів щодо професійного розвитку знаходять позитивні вирішення. Про це цілком слушно йде мова у резолюції «Зміцнення академічної свободи в Європі», прийнятій на Спеціальній конференції ETUCE, Інтернаціоналу Освіти в Афінах 27–28 листопада 2018 року, у якій підкреслюється, що в сучасних умовах для академічної свободи викладачів існують певні загрози: перетворенням освіти в товар, особливо в результаті скорочень державного фінансування, поширення використання приватних джерел доходів для викладання і наукових досліджень, економічного тиску, спрямованого на скорочення тривалості навчання, а також вузька націленість урядів і роботодавців на підгонку результатів вищої освіти під вимоги ринку праці. Ці політичні установки чинять негативний вплив на зміст і розвиток навчальних програм, а також на різноманіття предметів і перспектив наукової роботи у вищій освіті, особливо в таких галузях знань, які сприяють самоаналізу і критиці сучасного суспільства. Свобода викладання, свобода досліджень підриваються важкими і деспотичними процедурами оцінки якості та показників ефективності, які були розроблені для цілей розподілу фінансування і найму та оцінки окремих викладачів і наукових працівників [5].

Враховуючи глобальні освітні тренди, можна запропонувати, щоб у вітчизняних умовах для викладачів створювалися можливості професійного розвитку в таких напрямках як: організація он-лайн навчання, створення авторських методик, проектне і групове навчання студентів, коучинг, користування Massive Open Online Courses, навчання за допомогою соцмедіа й відеоблогів, адаптивне навчання тощо. З методами активної діяльності можна знайомити через аналіз конкретних педагогічних ситуацій, соціально-психологічні, соціально-комунікативні тренінги, дискусії, диспути, «круглі столи» тощо.

Одним з важливих питань змісту діяльності професорсько-викладацького складу є впровадження нових критеріїв її оцінки. Так, Г.Хоружий наводить приклад країн ЄС, у яких пропонуються різні індикатори контролінгу. У їх числі використовуються такі як: квота

плинності, ставлення працівників до організації, що вимірюється результатами щорічних опитувань, лояльність працівників до навчального закладу, планування резерву кадрів, задоволеність заходами з розвитку персоналу, вікова і статева структура основних категорій працівників, розміри заробітної плати з урахуванням розвитку наявних працівників замість залучення нових, стан захворювань в організації, застосування індексу гуманного капіталу (Human Capital Index, HCI) тощо [7, с. 252].

Як свідчить дослідження в Київському університеті імені Бориса Грінченка «Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика», авторами запропонована структура професійної компетенції академічного персоналу, яка складається з професійно-педагогічного (ППП), соціально-особистісного (СОП) та академічного профілів (АП) [3]. Отже, оцінювання за цією структурою можна використовувати в закладах освіти, що дасть можливість оцінити їх ефективність.

Якщо порівняти ці показники з європейськими критеріями, то, як зазначає Г. Хоружий, розвиток компетентностей охоплює фахові здібності, професійні знання, підприємницьке мислення, загальні знання планування та організації, знання для досягнення певної якості, логічне й аналітичне мислення, гендерна і компетенція різноманітності. Йдеться також про такі особистісні якості, як самосвідомість, самомотивація, самоменеджмент, робота в групі, емпатія, компетенція керівництва, свідомість якості, готовність до досягнення успіху, знання іноземних мов, радість інновацій, здатність до самовираження, до кооперації, мотивації тощо. Розуміння потреб та з'ясування причин професійних недоліків перевіряється питаннями щодо поінформованості, мотивації, можливостей та правомірності вчинків. Сферами розвитку персоналу, крім сприяння професійно необхідним знанням, навичкам і установкам шляхом підготовки та підвищення кваліфікації, є також консультації щодо організації праці [7, с. 252].

Слід зазначити, що в зарубіжних університетах при оцінці діяльності викладачів велике значення надається науково-дослідницькій роботі, яка може залучити до вишу гранти, додаткове фінансування, а також іноземних студентів і докторантів, які бажають стати учасниками інноваційних наукових проектів.

Отже, подальші дослідження методів і критеріїв оцінювання діяльності професорсько-викладацького складу, є, на нашу думку, актуальним завданням, яке має вирішуватися в правовому, організаційному, фінансово-економічному та мотиваційному полі.

Слід також звернути увагу на те, що, як пише Г.Хоружий, у європейській вищій освіті розвиток персоналу повинен сприяти не тільки індивідуальному розвитку працівників та відповідати їх життєвим планам, а також має сприяти їх кар'єрному зростанню (Work-Life-Balance). Усе більшого поширення в Європі на противагу навчанню, зорієнтованому на дефіцит, на подолання певних недоліків, набуває поширення тренду, спрямованого на підсилення ресурсів працівників [7, с. 254].

Значною мірою на цей процес впливають сьогодні нові вимоги до змісту діяльності викладачів з боку студентів. Так, Г.М'ясоїд у статті «Сучасні вимоги до викладача вищої школи: огляд тенденцій світової педагогічної практики» наводить приклади досліджень вимог до викладача, проведених у Великобританії та США. За дослідженнями, проведеними в Великобританії, студенти очікують від викладача вищого навчального закладу знання предмету, який він викладає, бажання допомогти студентові його опанувати, використання таких методів навчання, які б надихали на глибоке вивчення предмету, та негайного надання порад щойно студент звертається по допомогу або роз'яснення. Поряд із цим, студенти прагнуть бачити у викладачеві університету особу з почуттям гумору [4].

За результатами досліджень, проведених у США, наводить приклади Г. М'ясоїд, крім базових функцій викладача вищої школи – 1) експертного знання і 2) практичних навичок із галузі та 3) володіння методами дослідження, тобто виконання трьох відповідних ролей – експерта, практика та дослідника, від нього вимагаються вміння виконувати й інші функції, що не вміщуються у звичні рамки та належать до площини «мета-професійних» навичок – 4) розробка програм із навчальних дисципліни або курсу, 5) викладання предмета/курсу, 6) оцінювання викладання, 7) управління курсом, 8) володіння методами та прийомами наукового дослідження з навчальною метою/цілями. Крім того, викладачеві вищого навчального закладу необхідні знання й навички з широкого кола галузей, як-от: 9) психометрія та статистика, 10) епістемологія, 11) теорія навчання й учіння, 12) розвиток особистості, 13) інформаційні технології, 14) написання програм, 15) графічний дизайн, 16) риторика та ведення презентацій перед широким загалом, 17) стилі спілкування й комунікації, 18) управління конфліктами, 19) розвиток груп, 20) управління ресурсами, 21) управління персоналом, 22) консультування, а також уміння 23) розраховувати фінанси й бюджет і 24) аналізувати та спрямовувати політику закладу [4].

Результати цих досліджень, на нашу думку, важливо оцінити з точки зору визначення тієї моделі, яку потрібно сформулювати в Україні, адже існує

певна суперечність між обов'язками українського викладача вишу, його навантаженням та можливостями щодо науково-дослідницької діяльності та академічної мобільності. Для формування якісного професорсько-викладацького складу ЗВО давно назріла потреба у перегляді цілої низки нормативних документів, які регулюють ці питання.

У Річному звіті Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік пропонується запровадження регулярних онлайн-опитувань студентів, метою яких є поширення позитивних практик та усунення негативних практик викладання, вивчення динаміки якості навчальних курсів та якості викладання. Важливим елементом якості освіти є також опитування випускників і працедавців, що дають змогу зрозуміти основні завдання ЗВО у підготовці студентів до ринку праці [6, с. 78–79].

Трансформаційні напрями державної освітньої політики, спрямовані на якісне оновлення освіти, передбачають у змісті діяльності викладача підвищення орієнтації освітнього процесу на активне засвоєння знань, умінь і навичок тими, хто навчається, виховання у них здатності до формування власної думки, відкритого, самостійного, творчого мислення. Такий підхід можливий за умов досягнення оптимального співвідношення між чисельністю викладачів та студентів, оптимізації набору дисциплін, міждисциплінарності, тісного зв'язку дисциплін із соціально-економічними, політичними та глобальними проблемами. Перехід від традиційної до особистісно-орієнтованої парадигми освіти, означає активне самонавчання, що значно трансформує роль викладача в освітньому процесі і вимагає відкритих освітніх просторів. Щоб укладена й запропонована студентам дисципліна мала серед них успіх, викладач повинен уміти добре планувати й конструювати навчальний курс, а також обрати доцільні навчальні стратегії та методи оцінювання.

Серед методик викладання, якими користуються викладачі зарубіжних університетів, у вітчизняну практику доцільно впроваджувати «team teaching» або сумісне викладання, створювати Teaching excellence centres, або центри підвищення якості викладання, використовувати онлайн-інструменти для створення навчальних курсів тощо.

Окремо варто звернути увагу на те, що в системі вищої освіти ми маємо навчати дорослу людину, що зумовлює актуальність впровадження андрагогічних принципів, які надають можливості формувати знання під реальні потреби і проблеми, що виникають у практичній діяльності. Зміст, форми і методи навчання ґрунтуються на особистісно та компетентісно орієнтованому, проблемному підходах, тобто класична «школа пам'яті»

доповнюється «школою мислення», школою управління, самоорганізації і проектного підходу.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Проведений аналіз формування державної освітньої політики щодо змісту діяльності викладачів в контексті модернізації вищої освіти свідчить, що це питання є актуальним, потребує нових концептуальних та методологічних підходів і може вирішуватися з урахуванням міжнародного досвіду та участі України в Європейському просторі вищої освіти і наукових досліджень.

Перспективи подальших досліджень. Розробка стандартів, критеріїв професійної компетентності професорсько-викладацького складу розглядається нами як процес, який потребує постійних змін та удосконалення відповідно нових освітніх трендів та змін у форматі та структурі вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Н. Г. Діденко, «Системний та андрагогічний підходи в системі професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування», *Менеджер*, № 3, с. 70–76, 2017.
- [2] О. А. Комарова, «Пріоритетні напрями державної освітньої політики», *Проблеми економіки*, № 1, с. 107–113, 2015.
Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2015_1_14
- [3] *Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика (за результатами дослідження в Київському університеті ім. Бориса Грінченка) / Л. Хоружа, М. Братко, О. Котенко, О. Мельниченко, В. Прошкін; Л. Хоружої, Ред. Київ, Україна: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2018, 92 с.*
- [4] Г. І. М'ясоїд, «Сучасні вимоги до викладача вищої школи: огляд тенденцій світової педагогічної практики», *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, № 3, с. 107–113, 2015.
Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_3_15
- [5] Резолюции «Укрепление академической свободы в Европе», *Утверждена Специальной конференцией ETUCE, Специальной Региональной Конференцией Интернационала Образования в Афинах (27–28 ноября 2018 года)*. Доступно: https://www.csee-etuce.org/images/attachments/RS_Academic-Freedom-in-Europe_ADOPTED-RU.pdf

- [6] Річний звіт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти за 2019 рік; Сергія Квіта, Ред. Київ, Україна: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2020, 244 с.
- [7] Г. Ф. Хоружий, Європейська політика вищої освіти: монографія. Полтава, Україна: Дивосвіт, 2016, 384 с.
- [8] В. Шевченко, «Реформа вищої освіти Польщі в посткомуністичний період», Актуальні питання корекційної освіти, Вип. 10, 2018. Доступно: <http://aqce.com.ua/vipusk-n10-2018/shevchenko-vm-reforma-vicshoi-osviti-polcshi-v-postkomunistichnij-period.html>
- [9] The Future of Jobs. [Електронний ресурс]. *World Economic Forum* 2016. Доступно: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

FORMATION OF STATE EDUCATION POLICY ABOUT THE CONTENTS OF THE TEACHERS 'ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF HIGHER EDUCATION MODERNIZATION

Nina Didenko,

Doctor of Public Administration, Professor,
Professor of the Department of Public Administration and
Administration Institute of Training of the
State Employment Service of Ukraine.
Kyiv, Ukraine.
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7365-9370>
ngdidenko58@gmail.com

Abstract. The article deals with some issues of the formation of the state educational policy regarding the content of the teachers' activity in the context of the modernization of higher education.

It has been determined that the state educational policy regarding the content of activities of higher education teachers is being formed under the influence of the following factors: the connection of higher quality of higher education with the competence of the teaching staff of institutions higher education (IHE); increased competition in the education and labor market, which has an impact on the increase in competition between teachers; conditions for the professional development of the teaching staff; new requirements for the content of students' teaching activities.

The experience of European countries is considered, where the development of the staff of higher education institutions is considered an important factor in the activity and prestige of the educational institution. Given the global educational trends, it is proposed to create opportunities for professional development of teaching staff in certain areas.

Criteria for evaluating the activity of the teaching staff are determined, new requirements for teaching staff by students are analyzed.

It is proved that transformational directions of the state educational policy, aimed at qualitative updating of education, provide in the content of activity of the teacher increasing the orientation of the educational process to the active assimilation of knowledge, skills and skills of the learners, nurturing in them the ability to form their own opinion, open, independent creative thinking. This approach is possible if the optimal ratio between the number of teachers and students is achieved, optimization of the set of disciplines, interdisciplinarity, close connection of the disciplines with socio-economic, political and global problems.

The importance of introducing andragogical principles in the teaching of students as adults, which provide opportunities to form knowledge for real needs and problems arising in practical activity, is emphasized.

Keywords: state educational policy; the content of the teacher's activity; modernization of higher education; quality of education; professional competence; professional development; andragogy.

ФОРМИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ ОТНОСИТЕЛЬНО СОДЕРЖАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ В КОНТЕКСТЕ МОДЕРНИЗАЦИИ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Диденко Нина Григорьевна,

доктор наук по государственному управлению, профессор,
профессор кафедры публичного управления и администрирования
Института подготовки кадров
Государственной службы занятости Украины.
Киев, Украина.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7365-9370>
ngdidenko58@gmail.com

Анотация. В статье рассмотрены отдельные вопросы формирования государственной образовательной политики относительно содержания деятельности преподавателей в контексте модернизации образования, что предусматривает учет международного опыта и участия Украины в Европейском пространстве высшего образования и научных исследований.

Определено, что государственная образовательная политика относительно содержания деятельности преподавателей высшей школы формируется сейчас, под влиянием следующих факторов: связь повышения качества высшего образования с компетентностью профессорско-преподавательского состава высших учебных

учреждений (УВО) усиление конкурентной борьбы на рынке образовательных услуг и рынке труда, влияет на рост конкуренции между преподавателями; условия для профессионального развития профессорско-преподавательского состава; новые требования к содержанию деятельности преподавателей со стороны студентов.

Рассмотрен опыт европейских стран, где развитие персонала высших учебных заведений рассматривается важным фактором деятельности и престижности учебного учреждения. Предложено, учитывая глобальные образовательные тренды, создание возможностей для профессионального развития профессорско-преподавательского состава по определенным направлениям.

Определены критерии оценки деятельности профессорско-преподавательского состава, проанализированы новые требования к преподавателям со стороны студентов.

Доказано, что трансформационные направления государственной образовательной политики, направленные на качественное обновление образования, предусматривают относительно содержания деятельности преподавателя повышение ориентации образовательного процесса на активное усвоение знаний, умений и навыков учащимися, воспитание у них способности к формированию собственного мнения, открытого, самостоятельного, творческого мышления. Такой подход возможен при условии достижения оптимального соотношения между численностью преподавателей и студентов, оптимизации набора дисциплин, междисциплинарности, тесной связи дисциплин с социально-экономическими, политическими и глобальными проблемами.

Отмечено актуальность внедрения в обучении студентов как взрослых людей андрагогических принципов, которые предоставляют возможности формировать знания под реальные потребности и проблемы, возникающие в практической деятельности.

Ключевые слова: государственная образовательная политика; содержание деятельности преподавателя; модернизация высшего образования; качество образования; профессиональная компетентность; профессиональное развитие; андрагогика.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] N. H. Didenko, «Systemnyi ta andrahohichniy pidkhody v systemi profesiinoho navchannia derzhavnykh sluzhbovtziv i posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia», Menedzher, № 3, s. 70–76, 2017.
- [2] O. A. Komarova, «Priorityetni napriamy derzhavnoi osvithoi polityky», Problemy ekonomiky, № 1, s. 107–113, 2015.
Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2015_1_14
- [3] Kompetentsii vykladachiv vyshchoi shkoly v dobu zmin: diahnostyka ta analityka (za rezultatamy doslidzhennia v Kyivskomu universyteti im. Borysa Hrinchenka) / L. Khoruzha, M. Bratko, O. Kotenko, O. Melnychenko, V. Proshkin; L. Khoruzhoi, Red. Kyiv, Ukraina: Kyiv. un-t im. Borysa Hrinchenka, 2018, 92 s.
- [4] H. I. Miasoid, «Suchasni vymohy do vykladacha vyshchoi shkoly: ohliad tendentsii svitovoi pedahohichnoi praktyky», Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii, № 3, s. 107–113, 2015.
Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_3_15
- [5] Rezolyucii «Ukreplenie akademicheskoy svobody v Evrope», Utverzhdena Special'noj konferenciej ETUCE, Special'noj Regional'noj Konferenciej Internacionala Obrazovaniya v Afinah (27–28 noyabrya 2018 goda).
Dostupno: https://www.csee-etuce.org/images/attachments/RS_Academic-Freedom-in-Europe_ADOPTED-RU.pdf
- [6] Richnyi zvit Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity za 2019 rik; Serhiia Kvita, Red. Kyiv, Ukraina: Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity, 2020, 244 s.
- [7] H. F. Khoruzhyi, Yevropeiska polityka vyshchoi osvity: monohrafiia. Poltava, Ukraina: Dyvosvit, 2016, 384 s.
- [8] V. Shevchenko, «Reforma vyshchoi osvity Polshchi v postkomunistychnyi period», Aktualni pytannia korektsiinoi osvity, Vyp. 10, 2018.
Dostupno: <http://aqce.com.ua/vipusk-n10-2018/shevchenko-vm-reforma-vicshoi-osviti-polcschi-v-postkomunistichnij-period.html>
- [9] The Future of Jobs. [Elektronnyi resurs]. World Economic Forum 2016.
Dostupno: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

Стаття надійшла
до редакції 17 січня 2020 року